

Farkas Balázs

CSERESZNYE

Hazaértem, és láttam, hogy kivágták a cseresznyefát.

Mintha minden eltompult volna körülöttem, az összes ismerős falusi zaj, ahogy az egyik szomszédban veszettül ugat a megtermett, sötétbarna farkaskutya, a másik oldalon meg vészterhesen zúg a traktor motorja. Elhaltak a távoli kiáltozások, az utcában elzúgó bicikliző gyerekek lármája, és az őszi szél suttogása is. Teret kellett adniuk az emlékeimnek, amelyeknek mindeddig semmiféle jelentőségük sem volt, csak most, hogy észrevettem, mennyire üres is a mi udvarunk így.

A nyári forróságban árnyékot adó lombkorona, a cseresznyék tompa puffanása a vödörben, az érzés, ahogy az ember a fa tetején, az ágaknak támaszkodva kémlel lefelé a falura, látszólag egy magasságban az ütött-kopott, mégis délceg templomtoronnyal... úgy gurultak szíjjel ezek a képek a tudatomban, mint az üvegszilánkok, amelyek az ember lába elé zúdulnak, ha egy tükör kicsúszik a kézből, és a hideg csempéhez csapódik. Én magam néztem vissza ezekből az emlékdarabkákból, saját ifjúságom zavaros, elfeledett, sőt soha sem méltatott jelenetei.

Aztán amilyen gyorsan behullottam a múltba, olyan gyorsan tértem vissza pergő vakolatú házunk komor árnyékába, a szél befurakodott betűretlen ingem alá, és figyelmeztetett, hogy ez már nem az a nyár, amikor fára mászik az ember.

Nem, gondoltam, ez már nem az.

És ott volt a zaj is, kopp és kopp és újra kopp, egyenletesen, akár a lassú másodpercek óraütései. Csak egy pillanatra megtorpantam még, hogy befogadjam a látványt, a kéregdarabkákat a kopasz földön, ahol ritkábban nőtt a fű, mert nem kapott elég fényt, a hosszan nyújtózó halott, vaskos ágakat, és a tiszta, egyenletesen szürke eget, amelyet immár nem szabdalt darabjaira semmi, talán csak a villanyvezetékek.

A sarkon befordulva megláttam apámat, aki fejszéjével újra és újra lecsapott.

Nem is köszöntem, csak kijelentettem:

– Kivágtátok a fát.

– Kivágtuk – mondta apám. Amikor megkérdeztem, miért, azt felelte: – Nem volt ennek már olyan jó a termése. Meg a lelógó ágaktól alig lehetett bejárni a garázsba. Jobb lesz ez így, fiam.

Elhúztam a számat.

– Ha te mondd.

Otthagytam apámat, lépcsőztem fel az ajtóhoz. Anyám főztjének illata fogadott, de nem volt étvágyam, így csak lepakoltam a hátizsákomat az előszobában, a konyhában pedig csak egy vaskos üdítőszüvegre bírtam ránézni.

– Ahelyett, hogy ebédelnél – szólalt meg anyám mögöttem, és rá se kellett pillantanom, hogy tudjam, a fejét ingatja.

– Később. Nem vagyok éhes. Tamival beugrottunk a Hambiba.

– Az. Egyetemes törivel mi a helyzet?

– Nem tudtam, mit csinálni. A tanulmányi osztály lezárta a Neptunt, az ügyintéző sem tudott mit kezdeni az egésszel. Azt mondta, nem vettem fel a vizsgát, azért nem tudta beírni, én meg mutattam neki, hogy márpedig felvettem, de ő meg azt mondta, nem látja a nevemet a vizsgánál. Szar az egész.

– Ha ezért nem kapsz ösztöndíjat...

Visszatettem az üveget a hűtőbe, és próbáltam kizárni anyám monológját. Ugyanaz a tanmese, figyelj oda jobban, járj utána, nézz utána, és mindezt időben. Nyáron persze majd állandóan a Neptunt lesem, hogy melyik jegyem tűnik el belőle nyomtalanul. A legszívesebben rászóltam volna, hogy fogja már be, de csak elballagtam mellette, újra az előszobába, ahol a függöny mögött ott terjeszkedett az udvar, magányosan, szürkén.

– Ez azért elég kemény – mondtam.

– Mi? – lépett mellém anyám. Ő is kifelé tekintett.

– Kivágni ezt a fát. Hiányozni fog az árnyék nyáron.

Anyám kivárt, nem szólalt meg, míg a fejsze le nem csapott még néhány koppanással, aztán csak ennyit mondott:

– Sokkal szebb így az udvar.

Aha, gondoltam. Szóval te vagy az egész mögött. El is képzeltem a már sokszor lejátszódott jelenetet a szüleim között, apám szót emelne a saját álláspontjának védelmében, de hirtelen szembetalálja magát anyám minden falat átlukasztó tekintetével, összehúzott szájával, és kénytelen feladni. Vajon meddig mehet ez még így? Mikor mondja ki apám, hogy elég?

Valószínűleg soha, hiszen akárhányszor ragaszkodott a véleményéhez, feldühítette anyámat, és csak annyit ért el vele, hogy könyörögni kellett a békéért, a kínos, de legalább csendes nyugalomért. Csoda talán, hogy olykor olyan semmibe révedő tekintettel szorongatja azt az olcsó bort? Vagy meglepő, ha a tévé előtt egyedül heverészik, boldogabb, mint amikor anyám hazaér, odatipeg hozzá magas sarkú cipőjében, és alig észrevehető puszit nyom homlokára?

Ahogy néztem az udvart, valami nyugtalanító gondolat fészkelte be magát a tudatomba, de nem maradt időm elemezgetni, és egy időre el is felejtettem, mert anyám az előszobai asztal felé biccentett, és azt mondta:

– Jött levél a bátyádtól.

Nem lehetett nem észrevenni a megvetést a szavakban.

Te jó ég, gondoltam, igazán túlléphetne már ezen.

Anyám a konyha felé vette az irányt, én pedig az asztal felé, amelyen apám szemüvege mellett ott emelkedett a borítékok és napilapok kupaca, tetején fivérem levelével.

Alatta egy durván szétszakított borítékból sárga csekk kandikált ki, kissé gyűrötten: gázsámla. Ügyet sem vettem rá, és a szobámba vonultam.

Nem bontottam fel azonnal a borítékot, leültem az ágyra, és csodálattal néztem a kanadai bélyeget, az idegen rendezésű címzést, a határozott, egyenes vonalú betűket, a Royal Airmail pecsétjét.

Vagy három éve lépett le, de előtte olyan perpatvar szemtanúja voltam, amilyennek azóta sohasem. Persze, megértem, hogy anyám vonakodott elengedni, de mégiscsak a bátyám élete, csakis az övé, amelybe senki sem szólhat bele, ha a hűvös, északi függetlenség levegőjét akarja szívni, ha nagyvárosi csinos parkokban akar sétálgatni, miközben ügyfeleivel angolul, sőt franciául egyezkedik, hát az az ő dolga, szíve joga. Értettem egyébként a szülői álláspontot is, mert anyám – állítása szerint – sokat tett ezért az országért, szerette és idővel szent meggyőződésévé vált, hogy a tehetségeket nem lenne szabad elengedni innen, hogy más nemzeteket gazdagítsanak, de végül is arra jutottam, hogy nem azért véreztünk annyi szabadsággarcon keresztül, hogy aztán ismét határokat halmozzunk. Vélemények, érzések, nem igazán tudtam hova tenni őket, mert csak haragot szültek a semmiért, így csak megtartottam magamnak. Úgy döntöttem, szerethetem az otthonomat anélkül is, hogy haragudjak a bátyámra.

Lassan bontottam fel a borítékot, és óvatosan húztam ki a levelet. Mielőtt a papírlapot kihajthattam volna, két bankó hullott az ölembe. Két kanadai százdolláros, állapítottam meg pillanatokon belül.

– Azt a... – motyogtam.

Bizonytalan mozdulattal félretettem a levelet, és nézegettem a világosbarna, ropogós pénzt, ujjaim játékosan tapogatták a domború Braille-jeleket, de a hipnotikus szavak (ONE HUNDRED) csak még kíváncsibbá tettek fivérem levele iránt. Ám mielőtt újra a teleírt papír felé nyúlhattam volna, anyám hangja nyargalt be a szobámba:

– Hányszor megmondtam, hogy ezt a kurva táskát vigyed be magaddal, ha hazajössz!

Gyorsan összehajtottam a pénzt, zsebre raktam, és kiszaladtam az előszobába.

– És ha már nincs tanulnivalód, menjél ki, segíts apádnak – tette hozzá. – Az se gond, ha egyedül csinálod, ügyis beszédem van vele.

– Oké.

– Bevitted onnan azt a levelet?

– Aha.

– Legalább pénzt küldene – mondta anyám. – Mindig csak levelet. Ha olyan fene jól megy neki. Láttad azt a gázsámlát?

Megráztam a fejem. Zsebemben mintha ficáncolt volna a két százdolláros. Arra gondoltam, hogy meghívhatom Tamit egy jó étterembe az évfordulónkon. Belefér a mozi is. Szorongással vettem tudomásul, hogy mennyi minden befér még.

– Hát jobb is, hogy nem láttad – húzta el a száját anyám, és visszafordult a konyhába.

Kicsit eltöprengtem a situáción, aztán én is eloldalogtam. A szobám sarkába dobtam a táskámat, ránéztem az ágyamra, ott várt a levél. Hadd várjon, gondoltam. Jobb előbb egy kicsit képzelődni arról, mi is állhat benne. Valószínűleg a szokásos jól-vagyok-duma (de milyen jól!).

Apám még mindig keményen dolgozott, amikor kiléptem hozzá, pólója nyaka körül a hűvös idő ellenére ott sötétlett az izdadsággfolt. Rám nézett, és talán elégedettséget láttam a tekintetében. A munka keserűsége öröme.

Abból gondolom ezt, hogy amint közöltem vele, hogy anyám látni óhajtja, ez a felemelő, diadalmas

tartás azonnal el is hagyta, kipárolgott a szürke, őszi délutánba, hogy felkapaszkodva a szél hátára továbbálljon, és beköszöntsön azokhoz, akik még inkább szűkében vannak a jó érzéseknek.

– Jóvan, fiam. – Csípőre tette a kezét, és körülnézett az udvaron. – Tudod, hogyan kell hasogatni, nem? Ha nem megy szemből...

– Belevágom, aztán megfordítom, és úgy verem hozzá a tuskóhoz. Tavaly is besegítettem, emlékszel? Csak azért, mert egyetemre járok, nem kell azt hinni, hogy nem vagyok alkalmas a ház körüli munkákra.

– Jóvan, jóvan – mosolyodott el apám. – Nekem nem kell felháborodnod. Minél többet segítesz, annál jobb. Rendes gyerek vagy.

– Igyekszem.

Apám megint körülnézett, mosolya elapadt, aztán lassan bólogatni kezdett.

– Hideg tél lesz. Nem jön rosszul ez a kis fa. Jó, hogy nem bontottuk le a régi kazánt, addig se a gázóra pörög.

Furcsa érzések mocoogtak bennem, de apám nem nézett rám, csak állt ott csípőre tett kézzel, és kivárt, talán kiélvezte a pillanatot, amíg még idekint álldogálhat.

Felkaptam a fejszét, apám pedig végül megadta magát a végzetnek, és felkapaszkodott a lépcsőn.

Magányosnak éreztem magam odakint, a zajok ismét eltompultak, az őszi köröm toladott, mustrált, noszogatót, hogy lássak neki a munkának. Nehezemre esett, igazán.

Mi is volt az a nyugtalanító érzés, ami elkapott, amikor kinéztem ide?

Felemeltem a fejszét, két kézre fogtam, és körülnéztem, mit hasíthatnék ketté, miután befejeztem apám megkezdett munkáját. Szomorú érzés volt felismerni a cseresznyefa vaskos karját, amin annyit csüngtem kicsiny koromban, és még fájdalmasabbnak hatott, amikor megpillantottam azt a kegyetlen sebet, amit alig néhány éve karcolgattam bele dühömben, hogy a bátyám egyedül hagyott a szüleimmel.

Ott hevert darabokban az udvarunk hűsége, csodás cseresznyefája. Halottan, fejszére és tűzre készen. Az elmúlás ott kavargott körülöttem.

A bátyámnak ezt nem kell átélnie, gondoltam. Ő itt hagyott mindent, önként dobta el magától, és talán nem is fáj így annyira, mint amikor a dolgok apránként tűnnek el. Egészen biztos vagyok benne, hogy fáj neki is, de ha az elégedett sorait felidéztem, valahogy már ebben sem hittem igazán. Kicsit haragudtam is érte. Annak idején biztosan. Annyira nem, mint anyám, és mondjuk, nem is igazán komolyan.

Szorosabbra fogtam a fejszét, ránéztem a félig-meddig széjjelhasított csonkra.

Lássunk hozzá.

Ahogy dolgoztam, és egyre apróbb, felismerhetetlenebb darabokra vágtam a vastag ágakat és a fa törzsét, eszembe jutott, hogy mi volt az a bosszantó gondolat, amikor ránéztem erre az udvarra, és most ismét ott rágott-mart belülről.

Lehetséges ez?, gondoltam, ahogy félredobtam egy darab fát.

Bizony lehetséges volt. Ott álltam, és csak fúrta az oldalamat a felismerés.

Bármilyen hihetetlenül hangzik, gondolkodtam, erőlködtem, nyelvemmel többször megnyaltam a szám szélét, le is tettem egy hosszú percre a fejszét magam mellé, de nem akart sikerülni.

Sehogy sem bírtam felidézni a frissen szedett, érett cseresznye ízét.

[2010. február 9.]